

Minneord

Bente Gullveig Alver 1941–2020

Den 2. desember 2020 døde Bente Gullveig Alver. Den dagen mistet kulturhistorie og kulturvitenskap i Norge en stor forsker og formidler som har arbeidet i vårt fagmiljø i over 50 år. Hun var født i Danmark i 1941, men startet sin karriere i Oslo tidlig på 1960-tallet før hun flyttet til Bergen i 1973. Her føles det som hun alltid var her – helt fra begynnelsen.

Bente Gullveig Alver kom til Bergen som universitetslektor og ble i 1988 professor i folkloristikk. Ved begynnelsen av 1970-

tallet var Etno-folkloristisk institutt ennå nytt. Med viljestyrke og varme har hun bidratt til fagutvikling og oppbygging av fagidentitet. Hun har vært en inspirerende foreleser, hun kunne navnet på alle hun underviste og hun sto studentene og stipendiatene hun veiledet nær. Til rause festbord samlet hun studenter, kollegaer og gjester fra inn og utland. Hun skapte kontaktnett utad, samhold innad og gjorde sitt til at et nytt institutt ble sett og satt på det akademiske kartet. Hun skapte et sted godt å være.

Bente Gullveig Alver utmerket seg ved å være en kunnskapsrik, resolutt og ressurssterk forsker med en rekke verv og lederoppgaver i råd og utvalg. Blant annet har hun vært medlem av Det akademiske kollegium ved Universitet i Bergen 1995–2001, Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap, humaniora og juss i perioden 1990–1999 og Nasjonalt nettverk for forsknings og forskerutdanning i etikk fra 2001. Hun ledet styret i Nordic Institute of Folklore (NIF) i årene fra 1984–1989 og var forskningskoordinator for Nordisk nettverk for folkloristikk (NNF) fra 1997–2002. Hun har også ledet flere forskningsprosjekt finansiert gjennom NFR.

Bente Gullveig Alvers publikasjonsliste er lang og er på flere språk. Tema som utmerker seg er knyttet til hverdagen. Ofte der krefter med ulike referanserammer og rasjonaliteter støter mot hverandre. Hit hører hekser og magi, folkelig og alternativ medisin, ritualer og trosforestillinger hjemme. Hun har også

lagt ned et stort arbeid i kvalitative metoder og forskningsetikk.

Hennes doktoravhandling *Det er mer mellom himmel og jord – : folks forståelse av virkeligheten ut fra forestillinger om sykdom og behandling* som hun disputerte på sammen med Torunn Selberg, viser hennes interesse for folkemedisin og alternativ medisin.

Hekser og trolddom representerer et annet felt hun har høstet stor anerkjennelse for. Allerede i 1971 kom boken *Heksetro og trolddom; en studie i norsk heskevæsen* som gir en bred oversikt over sagn og ritualer, forestillinger om og forfølgelser av hekser i perioden 1560–1730. Bokens tema kan følges videre i mange artikler, men boken *Mellem mennesker og magter. Magi i heksefølgelsens tid* fra 2008, betegner på mange måter en avslutning på dette arbeidet. Her møtes ulike virkelighetsforestillinger, her analyseres anerkjente og underkjente krefter, motsetninger mellom myndigheter og allmue, dominerende menn og dominerte kvinner. I dag er det ingen som har interesse av eller ønsker å studere periodens magiske og dramatiske verden uten å lese Bente Gullveig Alvers bøker.

Hverdag, magiske krefter og innblikk i en annerledes virkelighet blir presentert i boken *Anna Elisabeth Westerlund: En fortelling* i 2009. Her blir evner til å spore fortidens hemmeligheter, blikk inn i fremtiden og helbredende krefter tatt på alvor. Intervjuer med Westerlund startet allerede i 1971, og ifølge forfatteren representerer dette starten på hennes første større feltarbeid. Den formidler derfor tette relasjoner mellom forsker og informant, de kompliserte inkludert.

Bente Gullveig Alvers arbeid med forskningsetikk og kvalitative metoder – i særdeleshet intervju, er omfattende. Refleksjoner omkring disse temaene går som en rød tråd i mange av hennes arbeider, men hun har publisert både artikler og bøker der

dette er eksplisitt studert. *Forskningsetikk i forskerhverdag: Vurderinger og praksis* (1997) forfattet sammen med Ørjar Øyen, representerer en av mange. *Creating the Source through Folkloristic Fieldwork: A personal Narrative* (1990) står i en særstilling. Dette er en modig bok basert på eget feltarbeid og erfaringer. Boken er svært personlig, men problem og drøftinger har like fullt stor generell relevans. Her presenteres også egne tekster. Boken er spesiell fordi lesere får del i hvordan materiale samles og skapes, utformes og blir til meningsfulle tekster. I 2010 tildelte Kungeliga Gustaf Adolfs Akademien för svensk folkkultur Bente Gullveig Alver æresprisen for sitt arbeid med tradisjonell sykdom og folkloristisk feltarbeid.

Bente Gullveig Alver har en stor publikasjonsliste, men ved siden av dette har hun drevet en utstrakt formidlingsvirksomhet. I Bergen er hun en kjent person fordi hun har holdt så mange forelesninger og foredrag på så mange og ulike scener også utenfor akademien. Ellers er det mange rundt om i landet som vil dra kjensel på hennes stemme gjennom radio- og fjernsynsprogram hun har deltatt i. Kunnskap, engasjement og kreativitet har resultert i en rekke konsulentoppgaver på institusjoner som blant annet Norsk Film, Nationaltheateret, Den Norske Opera, Festspillene og Den Nationale Scene. Bente Gullveig Alver var energisk og hadde stor arbeidskapasitet. Når hun har evnet å nå ut til så mange, skal det ikke legges skjul på at dette også skyldes at hun har hatt en egen kraft og egen aura som har fått tilhørere og lesere til å lytte og til å la seg berøre. I 2011 fikk hun også Formidlingsprisen ved Det humanistiske fakultet i Bergen. Det var neppe tilfeldig.

I praksis pensjonerte Bente Gullveig Alver seg aldri. Etter at hun fylte 70 år fortsatte hun både å skrive og å publisere, hun deltok på seminarer, hun tok seg av arkiv og

hun ble engasjert i arbeid med å lage delutstilling ved det nyåpnede Naturhistoriske museet ved Universitet i Bergen.

Når Bente Gullveig Alvers artikler og bøker er lest av så mange, henger dette ikke utelukkende sammen med spennende forskningstema. Studiene hennes er empirisk fundert og presentert uten overteoretiske omveier. Hennes egen stemme og nysgjerrighet kommer frem både på og mellom linjene, noen entydige svar og konklusjoner gir hun sjelden. Hun etterlater oftere spørsmål, men til gjengjeld er dette spørsmål som sjelden stilles. Artikler og bøker er skrevet i sakprosa, men ikke på rette og opptrukne linjer. Hun må ha 'kjent' på ordene, valgt dem med omhu og satt dem sammen slik at hun har fått frem noe av den hverdagslige poesien som så lett forsvinner i vitenskapelige arbeider. Når noe ekstra skulle understrekes eller når det usigelige skal sies, har hun heller ikke vært redd for å hente frem lyrikken.

Bente Gullveig Alver var en sjelden ressursperson både når det gjelder undervisning, forskning og formidling. Kanskje er noe av hemmeligheten ved hennes arbeider at hun alltid var grundig og sjelden tok snarveier. Hun lyttet til sine informanter, både de som levde på 1600-tallet, 1800-tallet og i vår egen tid. Hun var i dialog med sine kilder og gjennom rike sitater lot hun også deres stemmer komme frem. I *Creating the Source through Folkloristic Fieldwork: A personal Narrative* har hun på første side et vers av Welhaven. Første linje lyder: Jeg lagde mit Øre til Kildens Bred.

Bente Gullveig Alver har etterlatt seg mange varige spor – både i skrift og i sinn.

Eva Reme